Fourteen Centuries #14: Rav Sherira Gaon, Part 3

R' Mordechai Torczyner – rabbi@ecdp.info

How was the Mishnah written? (continued)

1. Why Rebbe? Paragraph 20

ואחסנוהו לר' מן שמיא דהוה ליה תורה וגדולה, והוי כייפין ליה מכל אתריה כלהו שני, כי ההיא דאמרינן בגיטין (נט, א) אמר רבה בריה דרבא ואי תימא ר' הלל בריה דר' ואלס, מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד.

ושקטו רבנן ביומי דרבי מכל שמדא משום רחמנותא דאיכא בין אנטונינוס ורבי. ואסכים לתרוצי הלכתא כי היכי דלגרסי רבנן כלהו פה אחד ולשון אחד, ולא ליגרוס כל חד וחד לישנא לנפשיה, משום דהנך ראשונים דקמי חרבן הבית לא אצטריכו להכי, הואיל ותורה שבעל פה הוא ולא אתמרו טעמיהו בדברים ידועים כגון תורה דכתיבא, אלא ידעי וגמרי טעמי בלבבהון וכל חד וחד מגמר להו ולתלמידיה כאדם המספר לחברו ומלמדו באיזה לשון שירצה.

And Rebbe was granted Torah and Authority from Heaven, and his entire region, all of his life, followed him, as in Gittin 59a, "Rabbah breih d'Rava, or Rabbi Hillel breih d'Rabbi Valles, said: From Moshe until Rebbe, we never found Torah and authority in one place."

And the Rabbis were tranquil, without assault all through Rebbe's time, because of the affection between Antoninus and Rebbe. And he decided to organize Halachah so that the Rabbis would all learn as one mouth, in one expression, and not each one learning with his own expression. The early ones, before the Churban, didn't need this, since it is the spoken Torah and they didn't state their logic in things which were known, like in the Written Torah. They knew and learned in their hearts, and each one taught them and their students like one who speaks to another and teaches him in whatever language he chooses.

Mishnah, Tosefta, Braita

2. Tosefta and Braia Paragraphs 24-26

כד. וסתם מתני' ר' מאיר ולא אמרן מלבו, אלא ההיא אורחא דגמריה דר' מאיר הוה גמיר ר', ובאותו דרך דהוה מתני ר' מאיר לתלמידיו, אותה גמרא אחז ר' וקבעה לאתנויי לכולי עלמא. ור' מאיר אחז דרך הגמרא שלו מר' עקיבה רבו, ור' עקיבא קבלה מרבותיו הראשונים, דאמרינן (סנהדרין פו, א) אמר ר' יוחנן סתם מתני' ר' מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה סתם ספרא ר' יהודה סתם ספרי ר' שמעון וכלהו אליבא דר' עקיבא.

כה. והני ברייתא דתוספתא וספרא וספרי, הילין ברייתא כלהו הוו תנו להו רבנן קמאי, ואתו ר' יהודה ור' נחמיה ור' שמעון וליקוטינון כל חד מניהו דיליה....

כו. אבל ברייתא אחרנייתא לא איכפת לן בהו, משום דהני מובחרין דרבנן הוו דלקטינהו וחברינהו, והנהו הוו תלמידי חשיבי של ר' עקיבא... 24. And an unassigned mishnah is Rabbi Meir. He didn't say those on his own, but the path of Rabbi Meir's learning was what Rebbe learned, and in the same path that Rabbi Meir taught his students, that learned Rebbe took and he established it to teach the world. And Rabbi Meir took his path of learning from his rebbe, Rabbi Akiva. And Rabbi Akiva received it from his early rebbeim, as in Sanhedrin 86a, "Rabbi Yochanan said: The author of an unattributed Mishnah is Rabbi Meir, an unattributed Tosefta is Rabbi Nechemiah, an unattributed Sifra is Rabbi Yehudah, an unattributed Sifri is Rabbi Shimon – and all of them are within the thought of Rabbi Akiva."

- 25. And these braitot of Tosefta, and Sifra and Sifri, these braitot were all taught to them by earlier sages, and Rabbi Yehudah, Rabbi Nechemiah and Rabbi Shimon came and collected, each his own...
- 26. But the last braitot, they were not concerned with, because the choicest of the rabbis were the ones who collected and complied them, and these were the great students of Rabbi Akiva...

3. Rabbi Meir Paragraphs 27-28

כז. והגדול שבכל תלמידי ר' עקיבא ר' מאיר הוה, דאמרינן בעירובין (יג, ב) אמר ר' אחא בר חנינא גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של ר' מאיר כמותו, ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו לפי שלא עמדו חבריו על סוף דעתו, שהיה אומר על טמא טהור ועל טהור טמא ומראה לו פנים. ומשום הכי הוה חביב ליה לר' עקיבא וסמכיה מינקותיה.

כח. ונקט ר' בהלכתא ארחא דר' מאיר והיא הות ארחא דר' עקיבא, כיון דחזא ר' דארחא דר' מאיר קצרה וקרובה ללמד ודבריה מחוברים חבור יפה כל דבר ודבר עם מה שדומה לו, ומדוקדקין דבריו הרבה יותר מכלהו רבנן תנאי אחריני, ואין בהן שפת יתר וכל מילתא ומילתא מסקא לטעמא, בדלא אמיר בה מילי דטופיינא דלא צריכין, ולא מחסרא ולא מיתרא מדעם...

ואף על גב דכלהו רבנן שוין בטעמי, כיון דר' עקיבא היה רחב לב ור' מאיר תלמידיה נמי רחב לב, הוה שפירא תריצתהון ועדיפא מדכלהו תנאי אחריני. משום הכי לקטה ר' ואוסיף בה מאי דהות ביומיה ותרצה כדחזי...

- 27. And the greatest of all of Rabbi Akiva's students was Rabbi Meir, as Eruvin 13b says, "Rabbi Acha bar Chanina said: It is known before the Creator of the world that there was none in Rabbi Meir's generation like him. And why didn't they establish Halachah like him? Because his colleagues could not understand his position. He said that which was tamei was tahor and that which was tahor was tamei, and he showed why." And therefore he was beloved to Rabbi Akiva, who ordained him from his youth.
- 28. And in stating Halachah, Rebbe adopted the path of Rabbi Meir, which was the path of Rabbi Akiva, since Rebbe saw that Rabbi Meir's path was concise and easy to teach and its words were composed well, each lesson with that which resembled it, and his words were very precise, more than all the other Tannaim. There were no extra words, and each item had a reason, without redundant words, and nothing was lacking or extra...

And even though all of the rabbis took the same position, since Rabbi Akiva was of broad heart, and his student Rabbi Meir was also of broad heart, their statements were beautiful and greater than those of all the other tannaim. Therefore Rebbe collected them, and he added what was in his day, and he set it appropriately...

4. Rebbe's Exclusions Paragraphs 34, 36

לד. ולענין תוספתא דר' חייא. ודאי הוא תרצה ולא מסיימא לן מילתא אי ביומי' דר' תרצה או בתריה. אבל בלא ספק בתר דאתרצן הלכות משנתנו אתרצה תוספתא. ומילי דתוספתא ברירן דבתר מתני' אינון ועליהון תניין....

לו. ודאמריתו מה ראה ר' חייא לכתבה ואמאי לא כתבה רבי. אלו בקש ר' לכתוב ולחבר כל מה שהיה שנוי בימיו, אריכן מילי ואתעקרן, אלא ר' עקרי הדברים תקן וכתב וכגון קלות [=כללות] ולשנא קייטא, דאפילו מחדא מילתא מגמר ממנו כמה טעמי ותלי תילי' של הלכות והגדות גדולות ונפלאות דבסיעתא דשמיא אתאמרה מתני'. ואתא ר' חייא ופשט בברייתא פרטי ואנפי להנהו עקרי וכללי ורובי דטעמי דנפישין ומרווחין בבריתא, עקר דילהון במתני', ועל עקר דמתני' סמכינון כדאמ' בתעניות (כא, א) אלפא תלא נפשיה באסקריא דספינתא, אמר אי איכא אינש דשאיל מינאי מילתא בדבי ר' חייא ודבי ר' אושיעי' ולא פשיטנא ליה ממתני' נפילנא מאסקרה וטבענא. אלמא כל מאי דאיכא בדבי ר' חייא ור' אושעי' אית לן למפשט ממתני'...

- 34. Regarding the Tosefta of Rabbi Chiya: Certainly, he taught it; we don't know whether it was in Rebbe's day, or after him. But without a doubt, after he taught us the halachot of our Mishnah, the Tosefta was taught. And the words of the Tosefta are clearly from after the Mishnah, and are about the Mishnah...
- 36. And as far as what you said, why did Rabbi Chiya write it and why didn't Rebbe write it. Had Rebbe wanted to write and compile everything that was taught in his day, it would have been lengthy and it would have been uprooted. But Rebbe arranged and wrote the essential things, like the principles and concise language, for from even one thing we learn many reasons and mountains of halachot and great and wondrous aggadot which, with Hashem's help, are learned from the mishnayot. And Rabbi Chiya came and explained in the braita specifics and aspects of those principles and the great many reasons and expanded them in the braita, their root is in the mishnah, and they linked them to the root in the mishnah, as in Taanit 21a, "Ilfa placed himself on the mast of a ship, and said: If there is anyone who can ask me from a lesson of the yeshiva of Rabbi Chiya and the yeshiva of Rabbi Oshia and I don't answer it from a mishnah, I will fall from the mast and drown." We see that everything found in the yeshivot of Rabbi Chiya and Rabbi Oshia can be learned from a mishnah...

5. Rambam, Introduction to Commentary to the Mishnah

וראה שלא להזכיר משמות המקבלים אלא היותר קרובים אליו, משמעון הצדיק והלאה. ועשה דבריו בה כלומר במשנה דברים קצרים הכוללים ענינים רבים, והיתה ברורה אצלו מרוב חדות שכלו ורוחב בינתו, אבל מי שלמטה ממנו הנה היא קשה עליו, לפי שחכמים הראשונים לא היו מחברים אלא בשביל עצמם. לפיכך ראה אחד מתלמידיו והוא ר' חייא לחבר ספר ללכת בו בעקבות רבו, לבאר בו מה שאינו ברור בדברי הרב, והיא התוספתא. ונתכוון בה לבאר המשנה ולהוסיף ענינים שאמנם אפשר ללמדם מן המשנה אבל אחרי יגיעה, וחדשם כדי למדינו איך ללמוד ולחדש מן המשנה. וכך עשה גם ר' אושעיא. וגם רב חבר בריתא והיא ספרא וספרי. ורבים זולתם...

And he saw fit not to mention the names of those who received [the tradition], only those closest to his time, from Shimon haTzaddik and onward. And he made his words in it – in the mishnah – brief words, including many subjects. And it was clear to him, with the magnitude of his joyous intellect and broad understanding, but for someone of a lower level it would be hard, because the early sages composed only for themselves. Therefore, one of his students, Rabbi Chiya, saw fit to compose a book walking in his master's footsteps, to explain in it that which was not clear in his master's words. This was the Tosefta. And in it he intended to explain the Mishnah and to add matters which one really could learn from the Mishnah but only with work. He taught these new ideas in order to teach us how to learn and develop new ideas from the Mishnah. And so did Rabbi Oshia as well. And Rav also composed braitot, and this is the Sifra and Sifri. And many others...

6. Prof. Binyamin Katzoff, A Story in Three Contexts: The Redaction of a Toseftan Pericope, AJS Review 38:1 (2014) https://www.jstor.org/stable/24273561

Because the Tosefta was not composed as a totally independent work, it presents a complex problem. That it is related to the Mishnah is obvious, but the nature of its relationship is not. Some contemporary scholars, following Rav Sherira Gaon, see the Tosefta as later than and dependent upon the Mishnah, as a commentary is dependent on a base text. Accordingly the role of the Tosefta's redactor was limited, for he did not have an entirely free hand in the organization of his materials—his work subserves the structure, contents, goals, and agenda of the Mishnah. Thus little can be inferred from the placement of different kinds of sources in the Tosefta, except with reference to the related materials in the Mishnah. According to this view, the primary context for redaction criticism of the Tosefta is in fact the Mishnah. By contrast, other scholars, among them recently Hauptman, find elements of independent editorial activity in the Tosefta, and do not assume that the Tosefta is redactionally dependent on our Mishnah. Thus, the role of the Tosefta's redactor is taken to have been more pronounced. He may have had a freer hand in the organization of his materials, and his work may serve goals distinct from those of the Mishnah. In this case, we may be able to infer a great deal from the placement of the sources in the Tosefta, independently of their relationship to cognate material in the Mishnah.

7. The Braitot Paragraphs 40-41

מ. וכד חזו רבנן דברייתא אחריני דלא הוו מרבי חייא ורבי הושעיה דאית בהו שבשתא, ואית בהו פרטי דדמיין כללי דיחידים, ומילי דלא דייקן, והני ברייתא דתרצי ר' חייא ור' הושעיא עדיפאן מדכלהו ולקטינהו רבנן ותננהו בי רבנן ועליהון אמרינן בגמרא "ת"ר."

ואעפ"כ הוו שכיחי ברייתא אוחרני וגרסי רבנן להו כל חד וחד מאי דאגמריה רביה, ותנאי נמי תני יתהון קמיהון כגון אחי תאנא דבי ר' חייא, אשיין תנא דבי ר' אמי (ברכות יד.), ובר קפרא נמי תני משניות אחרות (ירושלמי שלהי הוריות), ובכמה דוכתי אמרינן "כדקאמר לוי במתניתין" (נדה סח, ב), ודר' חייא ודר' הושעיא עדיפן מכלהו.

וכל חד וחד מנהון אית להון ברייתא על כל מסכתא ומסכתא כדאמרינן (ב"ב נב:) תני רב משרביא [גר' דידן הושעיא] בקדושין דבי לוי, והוא נמי הוה שמעיה דר', כבר קפרא וכר' חייא וכר' הושעיא.

ורבנן דבבל דהוו קמי רבינו הוו להו מתנייתא דהא הות בהו תורה מרובה שהיו מרביצין בדוכתא דמתיבתא, דתנן (יבמות קכב.) א"ר עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעבר שנה וכו'. ובפומבדיתא דהוה ביה ר' חנינא בן אחי ר' יהושע, ות"ר בסנהדרין (לב:) צדק צדק תרדוף הלך אחר ב"ד יפה ומפרשי' אחר ר' חנינא בן אחי ר' יהושע לגולה...

מא. וביומי דר' ובתריה הנהו מתנייתא דבבלאי הוו מקריין משנת ר' נתן בארץ ישראל (תמורה טז.).

ומר שמואל נמי אמרי' בכמה דוכתי' תאנא דבי שמואל (ביצה כט, א). והנך משניות דהוו תני להו ת"ח הראשונים לא מתאמרן בשם ר' עקיבא, דאמרינן בכמה דוכתי "תאנא דבי ר' ישמעאל" ו"תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב." והויין נמי ברייתא לראשוני ראשונים כדאמרי' בעירובין (יט, א) תני רבה בר מרי בדבי ר' יוחנן בן זכאי. וכלהו הנך ברייתא לא קבעינ' למגרסינהו כולי עלמא כדאקבעון ברייתא דרבי חייא ור' אושעיא, ולא אמרי' מנייהו ת"ר, אלא "תניא" ו"תנא תונא."